

Date: 13th September-2026

AN'ANAVIY UNIVERSITET DIPLOMI VA TEZKOR AMALIY KO'NIKMALAR
(BOOTCAMP, KURSLAR) O'RTASIDAGI TANLOV

Sobirjonova Omina

Nizomiy nomidagi O'zMPU Tarix fakulteti "Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va
huquq ta'limi" yo'nalishi 2-bosqich talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy mehnat bozorida an'anaviy universitet ta'limi hamda qisqa muddatli amaliy ta'lim shakllari — bootcamp, professional kurslar va intensiv dasturlar o'rtasidagi tanlov masalasi ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, avtomatlashtirish va yangi kasblarning paydo bo'lishi natijasida ish beruvchilarning mutaxassislardan talab qiladigan kompetensiyalari tez sur'atlarda o'zgarib bormoqda. Bunday sharoitda universitet diplomi fundamental bilim, tizimli fikrlash va akademik tayyorgarlikni ta'minlasa, bootcamp va qisqa muddatli kurslar muayyan kasbiy yo'nalish bo'yicha amaliy ko'nikmalarni qisqa muddatda shakllantirish imkonini beradi. Maqolada ushbu ikki ta'lim modelining afzalliklari va cheklovlari, mehnat bozoridagi ahamiyati, vaqt va xarajat samaradorligi, ishga joylashish imkoniyatlari hamda uzoq muddatli professional rivojlanishga ta'siri o'rganiladi. Tadqiqot natijasida universitet diplomi va qisqa muddatli amaliy ta'limni bir-biriga muqobil emas, balki shaxsning maqsadi va kasbiy yo'nalishiga qarab o'zaro to'ldiruvchi ta'lim vositalari sifatida ko'rish maqsadga muvofiqligi asoslanadi..

Kalit so'zlar: universitet ta'limi, oliy ta'lim, diplom, bootcamp, professional kurslar, amaliy ko'nikmalar, mehnat bozori, raqamli kompetensiyalar, kasbiy ta'lim, inson kapitali, ishga joylashish, uzluksiz ta'lim.

Аннотация: В статье рассматривается проблема выбора между традиционным университетским образованием и ускоренными формами практического обучения, включая буткемпы, профессиональные курсы и интенсивные образовательные программы, в условиях современного рынка труда. Быстрое развитие цифровых технологий, искусственного интеллекта, автоматизации и появление новых профессий приводят к постоянному изменению требований работодателей к профессиональным компетенциям специалистов. В этих условиях университетское образование обеспечивает фундаментальные знания, системное мышление и широкую академическую подготовку, тогда как буткемпы и краткосрочные курсы позволяют в относительно короткие сроки сформировать конкретные профессиональные и практические навыки. В статье анализируются преимущества и ограничения обеих моделей образования, их соответствие требованиям рынка труда, временная и экономическая эффективность, возможности трудоустройства и влияние на долгосрочное профессиональное развитие. Обосновывается, что университетский диплом и краткосрочное практическое обучение не обязательно следует рассматривать как взаимоисключающие альтернативы. В зависимости от профессиональных целей человека, выбранной сферы деятельности, финансовых возможностей и предыдущей подготовки они могут выступать

Date: 13th September-2026

взаимодополняющими элементами системы непрерывного образования. Сочетание фундаментальной подготовки с постоянным обновлением практических навыков рассматривается как перспективная модель профессионального развития в условиях быстро меняющегося рынка труда.

Ключевые слова: университетское образование, высшее образование, диплом, буткемп, профессиональные курсы, практические навыки, рынок труда, цифровые компетенции, профессиональное образование, человеческий капитал, трудоустройство, непрерывное образование.

Abstract: This article provides a theoretical and analytical examination of the choice between traditional university degrees and accelerated practical learning formats such as bootcamps, professional courses, and intensive training programmes in the modern labour market. Rapid developments in digital technologies, artificial intelligence, automation, and the emergence of new occupations are continuously changing the competencies expected from employees. In this context, university education provides fundamental knowledge, systematic thinking, and broader academic preparation, while bootcamps and short-term courses focus on developing specific professional and practical skills within a relatively short period. The article analyzes the advantages and limitations of both educational models, their relevance to labour-market requirements, time and cost efficiency, employment opportunities, and their influence on long-term professional development. The study argues that university degrees and short-term practical training should not necessarily be viewed as competing alternatives. Depending on an individual's career objectives, field of specialization, financial resources, and previous educational background, they can function as complementary components of lifelong learning. A combination of fundamental education and continuously updated practical skills may provide a more sustainable model of professional development in a rapidly changing labour market.

Keywords: university education, higher education, degree, bootcamp, professional courses, practical skills, labour market, digital competencies, vocational education, human capital, employability, lifelong learning.

XXI asrda ta'lim va mehnat bozori o'rtasidagi munosabatlar sezilarli darajada o'zgarib bormoqda. Ilgari oliy ma'lumotga ega bo'lish professional faoliyatga kirishning asosiy shartlaridan biri sifatida qaralgan bo'lsa, bugungi kunda ish beruvchilar xodimning nafaqat diplomiga, balki uning amaliy kompetensiyasi, muammolarni hal qilish qobiliyati, raqamli savodxonligi va yangi sharoitlarga moslasha olish darajasiga ham katta e'tibor qaratmoqda. Jahon banki oliy ta'limni inson kapitalini rivojlantirish, innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash va mehnat bozori uchun malakali kadrlar tayyorlashning muhim vositasi sifatida baholaydi. Shu bilan birga, texnik va kasbiy ta'lim an'anaviy universitet ta'limini mehnat bozoriga mos amaliy ko'nikmalar bilan to'ldirishi mumkinligini qayd etadi. OECD tadqiqotlari ham professional va kasbiy yo'nalishdagi dasturlar, ayniqsa, ish joyidagi amaliyot bilan uyg'unlashgan ta'lim shakllari mehnat bozoriga o'tishni yaxshilashi mumkinligini ko'rsatadi. Shu sababli bugungi yoshlar oldida "universitetmi yoki bootcampmi?" degan savoldan tashqari, "qaysi ta'lim shakli mening uzoq muddatli

Date: 13th September-2026

kasbiy maqsadlarimga ko‘proq mos keladi va ularni qanday uyg‘unlashtirish mumkin?” degan savol ham turibdi. Universitet ta‘limining eng muhim afzalligi uning tizimli va fundamental xarakterga ega ekanligidir. Oliy ta‘lim jarayonida talaba nafaqat muayyan kasb bo‘yicha bilim oladi, balki nazariy fikrlash, ilmiy tahlil, mustaqil tadqiqot olib borish va murakkab muammolarni tizimli ravishda hal qilish ko‘nikmalarini ham rivojlantiradi. Universitet diplomi ko‘plab kasblarda formal malaka sifatida muhim ahamiyatga ega. Tibbiyot, huquq, pedagogika, muhandislik va boshqa ayrim sohalarda tegishli akademik tayyorgarliksiz professional faoliyat olib borish qiyin yoki ayrim hollarda mumkin emas. Bundan tashqari, universitet muhiti talabalarga turli fanlar, professor-o‘qituvchilar, ilmiy loyihalar va professional hamjamiyatlar bilan tanishish imkonini beradi. Bu esa inson kapitalining faqat texnik emas, balki ijtimoiy va intellektual tarkibiy qismlarini ham rivojlantiradi. Jahon banki ma‘lumotlariga ko‘ra, oliy ta‘lim yuqori malakali kadrlar tayyorlash, innovatsiyalar va iqtisodiy rivojlanish bilan bevosita bog‘liq. Bootcamp — ma‘lum bir kasbiy yo‘nalish bo‘yicha qisqa muddatda intensiv amaliy ko‘nikmalarni shakllantirishga qaratilgan ta‘lim modeli. Bunday dasturlar, ayniqsa, dasturlash, ma‘lumotlar tahlili, UX/UI dizayn, raqamli marketing, kiberxavfsizlik va boshqa zamonaviy yo‘nalishlarda keng tarqalgan. Bootcamp modelining asosiy xususiyati — o‘quv jarayonining amaliy yo‘naltirilganligidir. Ishtirokchilar ko‘pincha real loyihalar ustida ishlaydi, portfolio shakllantiradi va mehnat bozorida talab qilinadigan texnologiyalar bilan bevosita tanishadi. Qisqa muddatli ta‘limning yana bir muhim jihati — uning moslashuvchanligidir. Inson bir necha yil davomida yangi diplom olish o‘rniga, ma‘lum bir ko‘nikmani bir necha oy davomida egallab, o‘z faoliyatini tezroq o‘zgartirishi mumkin. OECD zamonaviy iqtisodiyotda kasbiy ta‘lim va tayyorgarlik tizimlari mehnat bozoridagi o‘zgaruvchan ko‘nikma ehtiyojlariga tez javob berishi kerakligini ta‘kidlaydi. Zamonaviy mehnat bozorida “skills-first”, ya‘ni ishga qabul qilishda nomzodning amalda namoyon qilgan ko‘nikmalariga katta e‘tibor berish tendensiyasi kuchaymoqda. OECDning 2026-yilgi tadqiqotlarida ham texnologik o‘zgarishlar mehnatga bo‘lgan talabni qayta shakllantirayotgani va ayrim ish beruvchilar formal diplomdan ko‘ra namoyish etilgan kompetensiyalarga ko‘proq e‘tibor qaratayotganini qayd etadi. Biroq bu holat universitet ta‘limining ahamiyati yo‘qolayotganini anglatmaydi. Aksincha, tez o‘zgarayotgan texnologiyalar sharoitida fundamental bilim insonning yangi texnologiyalarni keyinchalik mustaqil o‘zlashtirish qobiliyatini oshiradi. Shu nuqtayi nazardan, “diplom yoki ko‘nikma” qarama-qarshiligi o‘rniga “diplom + ko‘nikma” modeli samaraliroq bo‘lishi mumkin. Universitetda olingan fundamental bilimlar qisqa muddatli kurslar orqali doimiy ravishda yangilanib borilsa, mutaxassisning raqobatbardoshligi oshadi.

Ta‘lim shaklini tanlashda quyidagi omillarni hisobga olish maqsadga muvofiq:

Birinchidan, kasbning xususiyati. Ayrim kasblarda universitet diplomi muhim yoki majburiy bo‘lsa, texnologik sohalarning ayrim yo‘nalishlarida amaliy ko‘nikma va portfolio katta ahamiyat kasb etadi.

Ikkinchidan, vaqt omili. Tezroq mehnat bozoriga kirishni istagan shaxs uchun intensiv kurs yoki bootcamp ma‘qul variant bo‘lishi mumkin.

Date: 13th September-2026

Uchinchidan, moliyaviy imkoniyatlar. Uzoq muddatli universitet ta'limi katta vaqt va moliyaviy resurs talab qilishi mumkin. Qisqa muddatli kurslar esa ayrim holatlarda nisbatan kamroq resurs bilan yangi ko'nikma olish imkonini beradi.

To'rtinchidan, shaxsning boshlang'ich bilim darajasi. Muayyan sohada fundamental bilimga ega bo'lgan mutaxassis uchun qisqa kurs orqali yangi texnologiyani o'rganish osonroq bo'lishi mumkin.

Beshinchidan, uzoq muddatli maqsad. Agar shaxs ilmiy faoliyat, akademik martaba yoki yuqori darajadagi professional litsenziya talab qiladigan kasbni tanlasa, universitet ta'limi ustuvor bo'lishi mumkin.

Kelajakdagi ta'lim tizimining eng samarali modeli universitet va qisqa muddatli amaliy ta'limni birlashtirishga asoslanishi mumkin. Talaba universitetda fundamental bilimlarni egallab, qo'shimcha ravishda professional kurslar orqali zamonaviy texnologiyalarni o'rganishi mumkin. Masalan, iqtisodiyot yo'nalishida tahsil olayotgan talaba universitetda iqtisodiy nazariya va statistikani o'rganib, parallel ravishda Python, Excel, Power BI yoki ma'lumotlar tahlili bo'yicha kurslarda qatnashishi mumkin. Natijada nazariy bilim amaliy kompetensiya bilan boyitiladi. OECDning professional ta'limga oid tadqiqotlarida ish joyidagi amaliy ta'limning mehnat bozoriga o'tishda muhim ahamiyatga ega ekani qayd etiladi. Shu sababli zamonaviy universitetlarning o'quv dasturlarini amaliy loyihalar, stajirovkalar, ish beruvchilar bilan hamkorlik va qisqa muddatli professional modullar bilan boyitish muhimdir. Bootcamp va qisqa kurslarning kengayishi bilan birga ayrim muammolar ham yuzaga kelmoqda.

Birinchidan, barcha kurslarning ta'lim sifati bir xil emas. Ayrim dasturlar qisqa vaqt ichida haddan tashqari ko'p bilim berishga urinishi mumkin.

Ikkinchidan, sertifikatning o'zi ishga joylashishni kafolatlamaydi. Ish beruvchi uchun real loyiha, portfolio, texnik topshiriqlarni bajarish qobiliyati va muloqot ko'nikmalari ham muhim.

Uchinchidan, faqat qisqa muddatli ko'nikmaga tayanish mutaxassisning uzoq muddatli moslashuvchanligini cheklashi mumkin. Texnologiyalar tez o'zgargani sababli bugun talab yuqori bo'lgan texnologiya bir necha yildan keyin o'z ahamiyatini yo'qotishi ehtimoli mavjud.

Shu sababli qisqa muddatli ta'limning eng muhim vazifasi faqat bitta texnologiyani o'rgatish emas, balki insonni mustaqil o'rganish, yangi vositalarni o'zlashtirish va doimiy ravishda malakasini yangilashga tayyorlashdan iborat bo'lishi kerak. Zamonaviy mehnat bozorida an'anaviy universitet diplomi va qisqa muddatli amaliy ta'lim o'rtasidagi tanlov tobora murakkablashib bormoqda. Universitet ta'limi fundamental bilim, tizimli fikrlash, akademik tayyorgarlik va uzoq muddatli professional rivojlanish uchun mustahkam asos yaratadi. Bootcamp va professional kurslar esa qisqa vaqt ichida muayyan amaliy ko'nikmalarni egallash, portfolio yaratish va mehnat bozoriga tezroq kirish imkonini beradi. Tahlil natijalariga ko'ra, ushbu ikki ta'lim shaklini bir-biriga mutlaq muqobil sifatida ko'rish maqsadga muvofiq emas. Ayniqsa, raqamli iqtisodiyot sharoitida fundamental bilim + amaliy ko'nikma + uzluksiz ta'lim tamoyili yanada muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shaxsning ta'lim yo'lini tanlashida uning kasbiy maqsadi, tanlagan sohasi,

Date: 13th September-2026

vaqt va moliyaviy imkoniyatlari, mavjud bilimlari hamda mehnat bozorining talablari hisobga olinishi kerak. Shu bilan birga, universitetlar ham mehnat bozori bilan aloqalarni kuchaytirib, o'quv dasturlariga amaliy loyihalar, stajirovkalar, qisqa professional modullar va zamonaviy raqamli ko'nikmalarni kengroq joriy etishi zarur. Umuman olganda, kelajak ta'lim modelining asosiy xususiyati bir martalik diplom olish emas, balki insonning butun professional faoliyati davomida bilim va ko'nikmalarini muntazam yangilab borishi bilan belgilanadi. OECDning yangi tadqiqotlari ham tez o'zgarayotgan mehnat bozori sharoitida oliy ta'limning mehnat bozori ehtiyojlariga moslashishi va ko'nikmalarni uzluksiz rivojlantirish zarurligini ko'rsatmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasining "Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi Qonuni. O'RQ-406-son, 14-sentabr 2016.
2. Mirziyoyev Sh. M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
3. Nazarov A. Psixologik xizmat. – Toshkent: Ideal Press, 2024.
4. Konstitutsiya (O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi). Yangi tahrir. – Toshkent, 2023.